

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
(назва факультету)

30 серпня 2022 р.,
протокол № _____

Голова Вченої ради
Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«БІЗНЕС-РИЗИКИ ТА АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ»
для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»

факультет бізнесу та сфери обслуговування
(назва факультету)
кафедра менеджменту і підприємництва
(назва кафедри)

Схвалено на засіданні кафедри
менеджменту і підприємництва
(назва кафедри)

29 08 2022 р.,
протокол № 6

Завідувач кафедри
Тетяна ОСТАПЧУК

Гарант освітньо-професійної
програми

Катерина ОРЛОВА

Розробник: к.е.н., доц. кафедри менеджменту і підприємництва ТКАЧУК Галина
(науковий ступінь, посада, ПРІЗВИЩЕ, ім'я та ф.)

Житомир
2022 – 2023 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	нормативна (нормативна, за вибором)	
Модулів – 1	Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Рік підготовки: 1	
Змістових модулів – 2		2022	2022
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3 самостійної роботи – 2,625		Лекції	
	16 год.	6 год.	
	Практичні		
	32 год.	4 год.	
	Лабораторні		
	_ - год.	_ - год.	
	Самостійна робота		
42 год.	80 год.		
		Вид контролю: Екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53,3 % аудиторних занять, 46,7 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – 9,0 % аудиторних занять, 91,0 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 3

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Бізнес-ризиків та антикризове управління» є формування у студентів системи знань з методології та практичного здійснення управління підприємством як соціально-економічною системою, чіткого уявлення про природу, причини і типологію ризиків, загроз та небезпек у діяльності підприємства, що в свою чергу спричиняють кризи на макро- та мікроекономічному рівні, вивчення вітчизняного та міжнародного досвіду і шляхів їх подолання криз та антикризового управління підприємствами.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- набуття студентами знань з основних аспектів теорії управління в кризових ситуаціях;
- ознайомлення студентів з досвідом антикризового управління за науковими працями зарубіжних авторів;
- розвиток і вдосконалення особистих якостей студентів - майбутніх економістів, які необхідні в управлінській діяльності в кризових ситуаціях.

На підставі набутих сучасних знань, вмінь, навичок майбутні спеціалісти повинні вирішувати складні завдання стратегічного значення в ринкових умовах, організовувати системи управління, адекватні вимогам сучасної економіки.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

ЗК1. Здатність до адаптації і дії в новій ситуації.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю код спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»:

ПРН 1. Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

ПРН 10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Бізнес-ризиків та господарські рішення

Тема 1.1. Сутність ризиків та небезпек господарської діяльності

Тема 1.2. Управління ризиками господарської діяльності

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 4

Тема 1.3. Господарські рішення та їх види

Тема 1.4. Методичні основи розробки та обґрунтування господарських рішень.

Змістовий модуль 2. Концептуальні засади розвитку кризових явищ та антикризове управління підприємством.

Тема 2.1. Кризові явища в тенденціях макро- та мікророзвитку

Тема 2.2. Загальні засади антикризового управління підприємством

Тема 2.3. Діагностика кризових явищ в процесах управління

Тема 2.4. Правові основи антикризового управління

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Бізнес-ризик та господарські рішення кризових явищ у тенденціях мікро- та макро- розвитку								
Тема 1.1. Сутність ризиків та небезпек господарської діяльності	10	2	4	4	12	1	1	10
Тема 1.2. Управління ризиками господарської діяльності	10	2	4	4	12	1	1	10
Тема 1.3. Господарські рішення та їх види	10	2	4	4	21	1	-	20
Тема 1.4. Методичні основи розробки та обґрунтування господарських рішень.	15	2	4	9				
Разом за змістовим модулем 1	45	8	16	21	45	3	2	40
Модуль 2								
Змістовий модуль 2. Концептуальні засади розвитку кризових явищ та антикризове управління підприємством.								
Тема 2.1. Кризові явища в тенденціях макро- та мікророзвитку	10	2	4	4	12	1	1	10
Тема 2.2. Антикризове управління персоналом організації	10	2	4	4	12	1	1	10
Тема 2.3. Правові основи антикризового управління	10	2	4	4	21	1	-	20
Тема 2.4. Кризові явища в системі державного управління	15	2	4	9				
Разом за змістовим модулем 2	45	8	16	21	45	3	2	40
Усього годин	90	16	32	118	90	6	4	80

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 5

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна форма навчання
1	Сутність ризиків та небезпек господарської діяльності	1
2	Управління ризиками господарської діяльності	1
3	Господарські рішення та їх види	1
4	Методичні основи розробки та обґрунтування господарських рішень	1
5	Кризові явища в тенденціях макро- та мікророзвитку	1
6	Загальні засади антикризового управління підприємством	1
7	Діагностика кризових явищ в процесах управління	1
8	Правові основи антикризового управління	1
РАЗОМ		8

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна форма навчання
1	Антикризове управління як засіб попередження банкрутства	1
2	Основні параметри діагностування кризи розвитку підприємства. Методи діагностики	1
3	Оцінка бізнесу: необхідність та мета. Види вартості підприємства	1
4	Методики діагностики кризових ситуацій та загрози банкрутства	1
5	Антикризова програма підприємства: призначення, цілі та завдання розробки.	1
6	Досудове врегулювання господарських спорів. Заходи досудового врегулювання: пред'явлення претензії, розгляд претензії, прийняття рішення.	1
7	Стадії провадження у справі про банкрутство. Умови порушення провадження у справі.	1
8	Розпорядження майном боржника як судова процедура в процесі провадження у справі про банкрутство	1
РАЗОМ		8

7. Самостійна робота

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.1. Сутність ризиків та небезпек господарської діяльності

1. Невизначеність, як першопричина ризику
2. Сутність та види невизначеності
3. Класифікаційні ознаки ймовірності

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 6

4. Класифікація підприємницьких ризиків

Тема 1.2. Управління ризиками господарської діяльності

1. Якісний аналіз ризиків підприємницької діяльності
2. Кількісний аналіз ризиків господарювання
3. Методи кількісної оцінки підприємницьких ризиків
4. Управління ризиками господарської діяльності

Тема 1.3. Господарські рішення та їх види

1. Види та класифікація господарських рішень.
2. Способи формалізації та реалізації господарських рішень
3. Якість та ефективність господарських рішень
4. Процес прийняття господарських рішень

Тема 1.4. Методичні основи розробки та обґрунтування господарських рішень

1. Методи розробки рішень господарської діяльності
2. Обґрунтування господарських рішень
3. Прогнозування і аналіз господарських рішень
4. Страхування ризиків господарської діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1. Кризові явища в тенденціях макро- та мікророзвитку

1. Погляди вчених-економістів на причина виникнення та розвитку макроекономічних циклів.
2. Історичний аспекти розвитку макроекономічних циклів.
3. Мікроекономічні цикли та їх види.
4. Особливості циклічності економіки України на сучасному етапі.

Тема 2.2. Загальні засади антикризового управління підприємством

1. Особливості антикризового управління.
2. Формування системи протидії банкрутству на рівні держави.
3. Тенденції циклічного розвитку організації.
4. Ефективність антикризового управління.

Тема 2.3. Діагностика кризових явищ в процесах управління.

1. Контролінг в антикризовому менеджменті.
2. Система принципів оцінки вартості підприємства.
3. PAS-коефіцієнт як трансформація Z-коефіцієнту.
4. Експертні моделі діагностики кризового стану.
5. Рейтингові системи оцінки кризового стану.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 7

Тема 2.4. Правові основи антикризового управління.

1. Загальна інформація про судовий процес у господарському суді.
2. Неплатоспроможність підприємств. Аналіз зарубіжного законодавства.
3. Особливості банкрутства окремих категорій підприємств.

8. Методи контролю

Поточний контроль

В процесі поточного контролю здійснюється перевірка запам'ятовування та розуміння програмного матеріалу, набуття вміння і навичок конкретних розрахунків та обґрунтувань, опрацювання, публічного та письмового викладу (презентації) певних питань дисципліни.

Поточний контроль здійснюється шляхом опитування або тестування під час лекцій та практичних занять, а також за підсумками систематичності і активності роботи студента протягом семестру. У разі невиконання завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття. Порядок організації такого контролю визначає викладач, який проводить практичні заняття.

Результати поточного контролю знань студентів заносяться до робочого журналу викладача та доводяться до відома студентів.

Систематичність і активність роботи студента протягом семестру контролюються і оцінюються за такими видами роботи: відвідування практичних занять; виступи на практичних заняттях, участь в обговоренні питань певної теми, відповіді на запитання викладача щодо їх суті; виконання домашніх завдань; експрес-тестування; підготовка аналітичних оглядів (рефератів) з окремих питань; участь у студентських конференціях, олімпіадах, конкурсах з проблем дисципліни. Оцінювання зазначених видів поточної роботи студента здійснюється за шкалою, відображеною у таблиці 1.

Таблиця 1

Перелік робіт, обов'язкових для виконання студентом під час вивчення дисципліни «Бізнес-ризик та антикризове управління»

Види робіт	Кількість балів
1. Виступ на практичному занятті, участь в обговоренні окремих проблем, відповідь на запитання викладача (з інтервалом оцінок 0,1,2,3 залежно від розуміння суті питання, повноти його висвітлення і глибини аргументації")	0 – 3
2. Поточне експрес-тестування (з інтервалом оцінок 0,1,2 залежно від кількості правильних відповідей)	0 – 2
3. Підготовка та презентація аналітичних оглядів (рефератів) з окремих питань за погодженням з викладачем	0,5

Максимальна кількість балів за поточний контроль по 40 балів за кожен модуль (опитування – 20, тестування – 10, самостійна робота – 10).

Модульний контроль.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 8

Модульний контроль здійснюється у формі 2 контрольних робіт (максимальна оцінка - 10 балів) за окремими частинами дисципліни (модулями).

За відсутності студента на контрольному заході без поважних причин модуль вважається не опанованим. Перескладання модулів здійснюється у терміни визначені викладачем. Результати модульного контролю доводяться до відома студентів.

Максимальна кількість балів за модулями дорівнює 100 балам (40 + 10 (1 модуль) + 40 + 10 (2 модуль)).

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль - комплексне оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни за всіма видами навчальних занять. Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Основним завданням якого є перевірка розуміння студентами програмного матеріалу дисципліни в цілому, розуміння логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатність творчо використовувати отриманні знання.

Шкала оцінювання підсумкового контролю

Кількість балів для підсумкового контролю	ECTS		Чотирибальна оцінка
	Оцінка	Значення оцінки	
90-100	A	Відмінно — видатна робота з мінімальними помилками	5
82-89	B	Дуже добре - вище середнього стандарту, але з деякими поширеними помилками	4
74-81	C	Добре - в цілому хороша робота, але з помітними помилками	
64-73	D	Задовільно - пристойно, але із значними помилками	3
60-63	E	Достатньо - задовольняє мінімальним вимогам	
35-59	FX	Не прийнято - необхідне доопрацювання	2
0-34	F	Не прийнято - необхідно переробити	

Білет містить 2 теоретичні питання на розуміння сутності антикризового управління підприємством та практичне завдання.

У разі виконання студентом всіх видів поточних та модульних контрольних заходів семестровий контроль може проводитись без участі студента шляхом визначення середньозваженого бала результатів двох модульних контролів.

Для формування підсумкової оцінки знань студентів за поточною сумою балів і одержаними балами на заліку використовується уніфікована шкала оцінювання з переведенням одержаних балів в традиційну шкалу оцінок та в оцінки ECTS.

При одержанні студентом оцінки „2" він повторно самостійно опрацьовує і письмово подає всі розв'язки модульні завдань і тестів викладачу для

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 9

вирішення питання щодо формування підсумкової оцінки.

9. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
10	10	10	20	10	10	10	20	

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

1. Ткачук Г.Ю. Антикризове управління підприємством. Програма курсу, методичні вказівки щодо виконання контрольної роботи та питання з фахового контролю для студентів економічних спеціальностей Житомирського державного технологічного університету. – Житомир: ЖДТУ, 2017. – 94 с.

2. Башок І.А. Господарське процесуальне право: Навчально-методичний посібник. - К.: КНЕУ, 2012. - 248с.

3. Василенко О.О. Антикризове управління підприємством. / О.О. Василенко. – К.:ЦУЛ, 2013.

4. Возіянова Н.Ю., Сухарев П.М. Організаційно-економічний механізм управління банкрутством: Науково-практичне видання. - Донецьк.; ДонДУЕТ, 2011. - 182 с.

5. Господарське право: Практикум./ В.С. Щербина, Г.В. Пронська, О.М. Вінник та інші; За заг. ред. В.С. Щербини. - К.: Юрінком Інтер, 2011. – 564 с.

6. Господарський процесуальний кодекс України. - К.: Атіка, 2012. – 64 с.

7. Економіка підприємства: підручник./ за заг. ред. С.Ф. Покропивного. -

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 10

Вид. 2-ге, перероб. га доп. - К.: КНЕУ, 2011.-528 с.

8. Історія економічних учень: Підручник./ Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко, А.М. Поручник та ін.; За ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко. - К.: КНЕУ, 2015. – 564 с.

9. Лещенко МЛ. Оздоровлення підприємств в умовах кризи: навчальний посібник. - Житомир: ЖДТУ, 2018. – 312 с.

10. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій. -К.: Київ. Нац. торг-економ. ун-т, 2011. - 580с.

11. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутства підприємств та організацій. Від 21 березня 1997 р., №37.

12. Основи економічної теорії: Підручник./ За ред. проф. С.В. Мочерного. - Тернопіль: АТ "Тарнекс" за участю АТ "НОЙ" та вид-ва "Світ", 2013. – 688 с.

13. Основи економічної теорії: Підручник: У 2 кн. За ред. Ю.В. Ніколенка. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Либідь, 2018. – 272 с.

14. Панчишин Степан. Макроекономіка: Навч. посібник. К.: Либідь, 2011. – 616 с.

15. Правові основи підприємницької діяльності (під редакцією Шакуна В.І., Мельника П.В., Поповича В.М.). - К. - Правові джерела. - 2017. – 780 с.

16. Притика Д.М., Тітов М.І., Щербина В.С. та ін. Арбітражний процес: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене. -Харків: Консул, 2011. - Ч.ІІ. – 432 с.

18. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління підприємством/ О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2014.

19. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2012. – 412 с.

20. Фінанси підприємств: підручник./ Під ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. - К.: КНЕУ, 2010. – 460 с.

21. Щербина В.С. Доарбітражне врегулювання господарських спорів за законодавством України.// Юридичний вісник України. - 2019. - 24-30 серпня - №34 (270).

22. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економічних учень: Навч. посіб. - 3-те вид., випр. - К.: Знання-Прес, 2012. – 514 с.

Онлайн-бібліотеки:

1. <http://fictionbook.ru/>
2. [http://http://strategia.ucoz.ua/index/0-13 /](http://http://strategia.ucoz.ua/index/0-13/),
3. <http://litrus.net/book/rea>
4. <http://www.aup.ru/books/>
5. <http://www.psychor.ru/library/569>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 05.01/076.00.1/М /ОК 4-2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 12 / 11</i>

6. <http://finoboz.com>

7. <http://www.labrate.ru>

Інституційний репозитарій ЖДТУ http://library.ztu.edu.ua/page_lib.php
(наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні об'єкти, наукові звіти)